Petar Gudelj: Put u Imotu

Autor Administrator

Vrljika

(...) Usred
jadranskog, usred imotskog krša, kraj modrih krških oèiju na Svibu, raste
pelim. U se skupio svu gorèinu i svu gorku ljepotu krša i života u kršu.
Imotska mjera gorèine: gorak ko pelim. Gorak kakav jeste. Gorak po sebi, gorak
u sebi, gorak sebi. Zemljo krška, imotska, hrvatska, to si sobom izrekla sebe.
To si sobom ti, to smo tobom i sobom mi (...)

Ima Imota sedmera vrata. Vrata od Neretve.
Vrata od Cetine. Vrata od Bosne. Vrata od mora. Vrata od neba. Vrata od zemlje.
I vrata od matere. Na sedmera vrata doðe i proðe sve imotsko: Sunce i Mjesec,
jata ptica selica i zvijezda, vjetri i oblaci, vuci i poskoci, munje i vile,
zemaljske i podzemaljske vode. Doðu i proðu ljudi.

Ako si odluèio
u nju doputovati, u njoj se roditi, u njoj umrijeti, kako æeš naæi Imotu? Kako
su je tisuæama godina nalazile divlje guske i ždrali? Na pola svoga nebeskoga
puta, između modrog i bijelog polarnog leda i Modrog i Bijeloga Nila, ugledali
bi Modro i Crljeno jezero, Prološko blato i zajezerano Imotsko polje, cijelo pretvoreno
u blato i zvano Blatom, zalepršali velikim krilima između okopoljskih brda i
sela, prosuli miris polarnih predjela, polarnih zvijezda. Na prostranim i mekim
krilima donosili prostrane i meke polarne snjegove. U ta vremena divljih gusaka
i ždrala, u Imoti zapadali duboki snijezi, pa su Imotsku krajinu mogle
prelijetati samo divlje guske i ždrali. Mogli je pretrèavati samo
vukovi-duhovi. Vile i vilenjaci. I mladi, viloviti Imoæani.

Kako ju je
našao car-pisac, u porfiru roðeni Konstantin Porfirogenet, kad joj je u desetom
stoljeæu, kao jedanaestoj hrvatskoj župi, porfirom, prvi zapisao ime: Imota?
Pero umakao u porfirno Crljeno jezero, u starohrvatsku krv. Ime starohrvatsko,

staroilirsko, starozemaljsko, dublje od jezera i jama. Ne možeš mu se spustiti do dna niti ga do dna protumaèiti. Niklo iz zemlje, kao što nièu kaæuni. Napaja dušu, kao što tijela na Dva Oka i na Opaècu napaja Vrljika. Kao Ševar i Zvizda na Studencima. Kao živi bunari u Zagvozdu i na Lovreæu.

Ako si poželio, odredio, ako ti je dan znak, možeš izabrati dan, vrata i put. Uæi u Imotu između dva brda, dva steæka, dva duba. Zaigrati i doigrati kolo života: kako ti je pisano na steæku. Put kroz mater, kroz pramater. Putom koji nisi izabrao ti. Koji je izabrao tebe. Na tom putu srela te jarebica, zmija. Srela te divlja kruška. Pao iz matere, pod divlju krušku.

Sedam dana-tjedana, sedam ljeta-proljeæa, sedam stoljeæa ležao-odležao u jeèmenoj slami, da bi medio-omedio, da bi se civilizirao, pitomio-pripitomio, postao pitomom kruškom. S mirisom neiskorjenjive divljine, Zavelima i Bijakove. S okusom divlje kruške.

Ako dolaziš s mora, otkud dolijeæu lastavice, povodnji, munje, otkud doðoše prekomorci: Rimljani, Židovi, Grci, maslinova grana, križ i knjiga, zastani pod najvišom jadranskom planinom, Bijakovom, gdje su zastajali i oni. Otvorena su ti èetvera morska vrata. Troja èelom probiše rijeke: Neretva, Cetina i Žrnovnica. Èetvrta, Stazu, prsima probiše mazge. Na sva èetvera u Imotu vode stari i novi puti. Na svaka si dobro došao.

Ako slaziš iz Bosne, otkud slaze snijezi, vuci i bura, otkud saðoše Avari, Turci, steæci i bosanèica, veæ sa Stražbenice, između Ržanoga i Sviba, kroz modra vruljska vrata ugledat æeš - ugledat æe te more. Modri se i srebri i duboko u imotsko kopno šalje svoj glatki i slani znak. Ako si znalac voda, ako su ti vode sestre, posestrime ili ljubavnice, u Imotu æe te dovesti vode. Nebeske, zemaljske, podzemaljske. Klance i pute osvjetljavat æe ti munje.

Prati let orla. Let orlice. Gnijezdo joj je na Bijakovi, lovina na Èvrsnici: sedam puta na dan valja preplivati nebo. Leti za orlom i orlicom. Jedan èasak zastane nad Imotom: da joj se sjenka napije vode na Vrljici, da u Crljenomu jezeru poprska krila. Tamo zastani i ti. Ne èas, zastani cio život. Jer što je život? - Èasak kad je orao zastao na nebu nad Imotom: da mu se sjenka napije vode, da sjenka poprska krilo.

Usred
jadranskog, usred imotskog krša, kraj modrih krških oèiju na Svibu, raste pelim. U se skupio svu gorèinu i svu gorku ljepotu krša i života u kršu. Imotska mjera gorèine: gorak ko pelim. Gorak kakav jeste. Gorak po sebi, gorak u sebi, gorak sebi. Zemljo krška, imotska, hrvatska, to si sobom izrekla sebe. To si sobom ti, to smo tobom i sobom mi.

Ako je u tebi
kap pelima, kap imotske krvi, ne treba ti voda ni ptica, kompas ni mahovina: dovest æe te u Imotu ta jedna jedina kap.

Iz knjige:
Petar Gudelj, Put u Imotu, Mala izdavaèka kuæa Sveti Jure, Baška voda 1996.

http://imotski.net/legenda-o-gavanovim-dvorima/